

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА, ННІ ПЕДАГОГІКИ,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ;
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДВНЗ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»,
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ;
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. Г. КОРОЛЕНКА,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ;
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ;
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ;
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ;
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЖИТОМИРСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
Управління закладами освіти на
засадах акмеологічного підходу
(16 березня 2018 року)

У двох частинах

ЧАСТИНА 2

Житомир 2018

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет ім. Івана Франка,
ННІ педагогіки, кафедра педагогіки, психології та управління навчальними
закладами;
Національна академія педагогічних наук України
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»,
Навчально-науковий інститут менеджменту та психології,
кафедра педагогіки, управління та адміністрування;
Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка,
кафедра педагогічної майстерності та менеджменту;
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради;
Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира
Гнатюка,
кафедра педагогіки та менеджменту освіти;
Маріупольський державний університет,
кафедра педагогіки та освіти;
КЗ Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції

«Управління закладами освіти на
засадах акмеологічного підходу»
(16 березня 2018 року)

У двох частинах

ЧАСТИНА 2

Житомир
Видавництво ФО-П Левковець
2018

*Затверджено на Вченій раді Житомирського державного
університету імені Івана Франка (протокол № 11 від 27.02.2018)*

Рецензенти:

Н. А. Сейко, проректор з наукової та міжнародної роботи
Житомирського державного університету імені Івана Франка, доктор
педагогічних наук, професор

І. І. Кравчук завідувач кафедри менеджменту організацій і
адміністрування ім. М. П. Поліщука Житомирського національного
агроекологічного університету, доктор економічних наук, доцент

Т. М. Смагіна, завідувач кафедри методики викладання навчальних
предметів Житомирського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри

**Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Управління закладами освіти на засадах
акмеологічного підходу» (16 березня 2018 року) : в 2 ч. Ч. 2 /
Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, Нац. акад. пед. наук України,
Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; [відп. за вип.:
Б. М. Ренькас, Т. Є. Рожнова]. – Житомир : Вид-во ФО-П
Левковець, 2018. - 220 с.**

У збірнику представлені наукові статті та тези учасників
конференції: науковців, практиків у галузі управління освітою та
студентів магістратури закладів вищої освіти.

Матеріали можуть бути корисними як для науковців та практиків
у їхній роботі, так і для студентів під час вивчення навчальних
дисциплін.

УДК 371.11:378.112

**Відповідальність за правильність фактів, посилань,
наведених у матеріалах, несуть їх автори.**

Колектив авторів, 2018

ЗМІСТ

1. <i>Лісевич О. І.</i> Теоретичні аспекти особливостей формування управлінських компетентній у підготовці майбутніх керівників закладів дошкільної освіти	6
2. <i>Махиня Т. А.</i> Комунікації як стратегічний ресурс закладу загальної середньої освіти	11
3. <i>Мацапура Т. В.</i> Особливості акмеології управлінської діяльності в умовах сьогодення	17
4. <i>Мельник Д. А.</i> Управління діяльністю керівника ЗЗСО на засадах PR-технологій	21
5. <i>Мельник О. П.</i> Професійні та особистісні якості керівника закладу освіти, як чинник успішного функціонування ЗЗСО	26
6. <i>Мешко Г. М.</i> Психологічний тренінг як засіб розвитку аутопсихологічної компетентності керівників закладів освіти	31
7. <i>Мірошниченко О. А., Гуцуляк О. П.</i> Врахування індивідуально-психологічних особливостей особистості у підготовці до професійної діяльності майбутніх спеціалістів	37
8. <i>Мороз В. В.</i> Управління професійним саморозвитком педагогічних працівників закладів дошкільної освіти	43
9. <i>Олейниченко І. В.</i> Акмеологічне середовище закладу освіти	48
10. <i>Олійник Г. М.</i> Вища освіта як соціальна мобільність сучасної молоді	53
11. <i>Онищук Д. П.</i> Теоретичні аспекти гендерного підходу в системі управління навчальним закладом	58
12. <i>Пархомчук Л. В.</i> Рівні розвитку інноваційного освітнього середовища навчального закладу	61
13. <i>Петриченко Л. О.</i> Акмеологічна стратегія управління вищою професійною освітою	67
14. <i>Пилипчук І. В.</i> Управління навчальним закладом на основі вибудовування психологічних меж у професійному та особистому житті	70
15. <i>Пищик О. В.</i> Педагогічні умови розвитку комунікативної культури керівників професійно-технічних навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти	75
16. <i>Рассказова О. Л.</i> Тренди розвитку ключових компетентностей менеджерів закладів освіти	81
17. <i>Рудик А. В.</i> Управління впровадженням інноваційних технологій у процес формування професійної компетентності	86
18. <i>Рябова З. В.</i> Підготовка нової генерації керівників закладів загальної середньої освіти	94
19. <i>Савицький В. Б.</i> Управління науково-дослідною діяльністю учнів закладів загальної середньої освіти	97

УДК 378.091(477)

Олійник Г. М.
кандидат педагогічних наук, викладач
(ТНПУ імені В. Гнатюка
кафедра соціальної педагогіки
та соціальної роботи)
e-mail: oliynyk-halyna@ukr.net

Вища освіта як соціальна мобільність сучасної молоді
У статті здійснено теоретичний аналіз поняття «соціальна мобільність». Виокремлено основні типи соціальної мобільності: горизонтальна і вертикальна, мобільність як добровільне переміщення в рамках соціальної ієрархії, і мобільність, зв'язана зі структурними змінами. Здійснено аналіз інтергенераційної (між поколіннями) і інтрагенераційної (всередині покоління) мобільності.

Освіта завжди була і є специфічним чинником соціальної мобільності особистості, демографічних когорт, соціальних спільнот, суспільства в цілому.

У багатьох країнах світу, а також в Україні, особливо важливим як для розвитку й верифікації загальної теорії, так і для вирішення конкретних завдань соціології, є вивчення й прогнозування процесів соціальної стратифікації й мобільності, факторів, які їх визначають, і відбиття цих процесів у свідомості українців.

У цей час більшість соціологів, що вивчають процеси мобільності, сходяться на тому, що в основі систем соціальної стратифікації та мобільності лежать такі фактори, як влада, дохід і освіта.

Освіта стає одним з вирішальних факторів соціального розшарування, адже з одного боку, глобалізація й перенесення відносин суперництва з області фінансових, промислових і військово-технічних ресурсів в область інформаційних технологій вимагає певного рівня освіти й культури, а з іншого боку, в умовах трансформації українського суспільства освіта, як інститут соціалізації, може забезпечити, по-перше, спадкоємність позитивного досвіду, а по-друге, формування нових корпоративних цінностей, необхідних для виникаючих соціальних верств.

У таких умовах саме освіта як соціальний інститут, стає ресурсом соціальної мобільності молоді, кар'єрного зростання спеціалістів з вищою освітою. Реалізуючи свої соціальні функції, вона прищеплює прагнення до знань, орієнтує молодих людей на освоєння професійних

навичок, сприяє формуванню устремлінь, пов'язаних з бажанням досягнення життєвого успіху і відповідного соціального стану.

У вітчизняній і зарубіжній літературі існує чимало фундаментальних праць, присвячених вивченню освітнього потенціалу та значущості освіти в науково-технологічному та інноваційному розвитку національної економіки. Вагомий внесок у вивчення цієї проблеми зробили Ю. Канигіна, О. Созінова, В. Гейць, І. Каленюк, В. Куценко, М. Згуровський, Б. Каліцький, І. Лукінова, Л. Федулов, О. Комаров, В. Удовиченко та інші. Серед зарубіжних дослідників цієї проблеми слід назвати Д. Бел, В. Ростоу, Т. Шульц, Л. Туроу, М. Блауг, Ф. Махлуп, А. Тофлер та багатьох інших.

За визначенням відомого соціолога П. Сорокіна соціальна мобільність – це переміщення індивідів всередині соціального простору, будь-який перехід індивіда або соціального об'єкта (цінності), тобто всього того, що створено або модифіковане людською діяльністю, з однієї соціальної позиції до іншої [1: 374].

Розрізняють два основні типи соціальної мобільності: горизонтальна й вертикальна. Залежно від напрямку вертикального переміщення розрізняють два види вертикальної мобільності: висхідна й спадна (тобто соціальний підйом або соціальний спуск). Загальні закономірності вертикальної соціальної мобільності в цілому такі [1: 376]:

1) ніколи не існувало суспільства, соціальні прошарки якого були б абсолютно закриті або в яких була б відсутня вертикальна мобільність у трьох її основних аспектах – політичному, економічному і професійному;

2) ніколи не існувало суспільства, в якому вертикальна соціальна мобільність була б абсолютно вільною, а перехід з одного соціального прошарку в інший здійснювався би без усякого спротиву. Це означає, що усередині організованого (стратифікованого) суспільства функціонує своєрідне «сито», «яке просіює» індивідів і дозволяє деяким із них підніматися наверх, залишаючи інших на нижніх щаблях, і навпаки;

3) вертикальна соціальна мобільність змінюється від суспільства до суспільства й від одного історичного періоду до іншого, тобто має коливальний характер. В історії етнокультурних спільнот виділяють ритми порівняно рухливих і нерухомих періодів. Демократичні суспільства найчастіше рухливіші за авторитарні, проте, це правило має винятки.

Крім того, соціальна мобільність буває двох видів: мобільність як добровільне переміщення в рамках соціальної ієрархії, і мобільність,

зв'язана зі структурними змінами, наприклад з індустріалізацією й демографічними факторами. Причому, що висхідна мобільність більшою мірою пов'язана з добровільним переміщенням, «...у той час як протилежний напрямок рідко є результатом вільного вибору, а майже завжди визначається неприємною необхідністю», відзначає дослідник П. Сорокін [1: 376].

Також існують наступні два різновиди соціальної мобільності, а саме: інтергенераційна (між поколіннями) і інтрагенераційна (всередині покоління) мобільність, які відрізняються одна від одної точкою відліку, з якою порівнюється соціальний статус індивіда у теперішній час.

Інтергенераційна мобільність – зміни соціального статусу дітей порівняно з соціальним статусом батьків: якщо соціальний статус сина (доньки) такий самий, як і соціальний статус батька (матері), інтергенераційна мобільність відсутня, якщо соціальні статуси дітей і батьків відрізняються, ми спостерігаємо інтергенераційну мобільність.

Інтрагенераційна мобільність – зміни соціального статусу індивіда протягом його життя, перш за все мається на увазі зміни професійного статусу, тобто кар'єра індивіда. Один і той же індивід може нам демонструвати наявність інтергенераційної мобільності і відсутність інтрагенераційної та навпаки [1: 21-23].

Мобільність також може бути індивідуальною і груповою. Індивід може отримувати більш високі соціальні статуси завдяки власним зусиллям і особистим досягненням, такий індивід буде демонструвати індивідуальну мобільність. Проте в історії було чимало випадків, коли внаслідок якихось подій змінювалися соціальні статуси цілих соціальних груп, тобто відбувалася групова мобільність [2: 32].

Таким чином, якщо соціальну стратифікацію розуміти як процес розподіл у індивідів і статусних груп по соціальним «осередках», то мобільність є механізмом, що забезпечує цей розподіл.

На думку дослідників Ковальнової А., Попової І., Серегіної І. економічний фактор слід виділити як домінуючий у соціальній мобільності в сучасних суспільствах, і зазначають, що він стає головним в сучасній Україні, в якій добробут і багатство стали загальноновизнаним критерієм соціального успіху, соціальної захищеності й можливості просування до вищих верств.

Наступним фактором соціальної мобільності виступає професія. Саме в індустріальному суспільстві завдяки розвитку передових технологій з'являються нові професії, що з одного боку, вимагають високої кваліфікації й підготовки, а з іншого є високооплачуваними й престижними. Внаслідок цього зростає рівень мобільності як

добровільної, орієнтованої на досягнення, так і вмотивованої, що базується на необхідності підвищення кваліфікаційного рівня.

Це, у свою чергу, визначає високу значимість освіти як фактору соціальної мобільності. М. Вебер як критерій домагань на «...позитивні або негативні привілеї відносно соціального престижу» вказував по-перше, спосіб життя, по-друге, «формальну освіту, яка полягає у практичному або теоретичному навчанні й засвоєнні відповідного способу життя», і по-третє, престиж народження або професії [3: 147]. З іншого боку, П. Сорокін відзначав, що роль сучасної школи стає усе більш значимою, адже, по суті, вона взяла на себе функції, що раніше виконувалися церквою, родиною й деякими іншими інститутами [1: 376].

Отже, отримана освіта й сформовані манери й стиль життя, а також професійний статус і пов'язана з ним матеріальна винагорода дають індивідові підстави претендувати на більш високий соціальний статус й властивий цьому статусу престиж.

Оскільки вертикальна мобільність існує в будь-якому суспільстві, а між соціальними прошарками повинні бути якісь шляхи, якими індивіди й групи переміщуються вгору або вниз із одного соціального прошарку в інший, необхідно, згідно з П. Сорокіним, виділити діючі канали соціальної циркуляції («ліфти») [1: 377].

Найважливіші з них такі: сім'я, церква, школа, армія, політичні, економічні й професійні організації. Всередині стратифікованого суспільства існують не тільки канали вертикальної циркуляції («ліфти»), а й «сито», яке «просіює» індивідів і визначає їм відповідне місце в суспільстві. Основною метою цього соціального контролю є розподілити індивідів відповідно до їх здібності успішно виконувати соціальні функції, однак, це не означає, що зазначений соціальний механізм завжди правильно розподіляє індивідів відповідно до їхніх можливостей.

Вища освіта виступає не лише носієм інтелектуального потенціалу, але й високопродуктивною силою у суспільстві та потребує постійної уваги з боку держави та належної фінансової підтримки. Дослідниками освітньої сфери доведено, що співвідношення витрат на освіту до економічного ефекту від неї становить 1:4. Аналіз багатьох світових рейтингів дозволив зробити такі висновки: за рівнем письменності дорослого населення Україна є однією з перших у світі, за кількістю вчених – серед перших 25 відсотків, проте за рівнем добробуту – серед останніх 40 відсотків країн, за часткою високотехнологічного експорту – майже останньою. За оцінками західних експертів, Україна має яскраво виражену конкурентну

перевагу – високий рівень освіти, науки і загальної культури населення.

Отже, вища освіта виступає не лише носієм інтелектуального потенціалу, але й високопродуктивною силою у суспільстві та потребує постійної уваги з боку держави та належної фінансової підтримки. Освіта завжди була і є специфічним чинником соціальної мобільності особистості, демографічних когорт, соціальних спільнот, суспільства в цілому. Освіта дійсно сприяє висхідній мобільності, але дає не тільки знання, необхідні для оволодіння професіями високого статусу. Приміром, чим довше індивід перебуває в освітній системі, тим глибше й усвідомленіше він сприймає багато суспільних процесів, політичні колізії, екологічні проблеми.

Список використаних джерел та літератури:

1. Сорокин П. А. Социальная стратификация и социальная мобильность / П. А. Сорокин // Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992. – С. 373-379.

2. Рахманин В. С. Высшее образование как фактор социальной мобильности / В. С. Рахманин, А. И. Верецкая, Л. П. Волкова, А. В. Глухова // Вестн. Воронеж. гос. ун-та. Сер. Проблемы высшего образования. – 2004. – № 1. – С. 31-39.

3. Вебер М. Основные понятия стратификации / М. Вебер // Социологические исследования. – 1994. – № 5. – С. 147-156.

Олійник Г.

Высшее образование как социальная мобильность современной молодежи

В статье осуществлен теоретический анализ понятия «социальная мобильность». Выделены основные типы социальной мобильности: горизонтальная и вертикальная, мобильность как добровольное перемещение в рамках социальной иерархии, и мобильность, связанная со структурными изменениями. Осуществлен анализ интергенерационной (между поколениями) и интрагенерационной (внутри поколения) мобильности

Oliynyk H.

Higher education as social mobility of modern youth

The theoretical analysis of the concept «social mobility» is done in the article. The main types of social mobility are singled out: horizontal and vertical, mobility as a voluntary movement within the social hierarchy and the mobility, combined with the structural changes. The analysis of intergenerational (between generations) and intrageneration (within the generation) of mobility is carried out.

Наукове видання

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції

Управління закладами освіти на засадах акмеологічного підходу

(16 березня 2018 року)

У двох частинах
ЧАСТИНА 2

Відповідальні за випуск:
Б. М. Ренькас, Т. Є. Рожнова

Технічні редактори:
Т. А. Бондарчук
С. О. Гавриловський

Надруковано з оригінал-макета авторів
У збірнику збережено орфографічні та пунктуаційні особливості
авторського тексту

Підписано до друку 27.02.2018 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 12,79. Обл. вид. арк. 12,34. Наклад 100. Зам. 42.

Віддруковано ФО-П Левковець Н. М.

Свідоцтво про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької
діяльності – фізичної особи: серія ВОО №762297 від 15.02.2005 р.
Електронна пошта: levkovetz@mail.ru